

Ungdom på sykehus

12-18 år

Ragnhild Hals, barnesykepleier og helsesøster
Leder av Barne- og ungdomsprogrammet i OUS

Ungdom på sykehus

Mads Andreassen, tidligere nestleder i Unge Funksjonshemmede, skrev i et tidligere debattinnlegg i Dagsavisen 23. mai 2012:

«Ungdommen er en livsfase hvor det skjer store omveltninger på mange livsarenaer samtidig. For ungdom handler det derfor om å få legetime når man trenger det, og ikke fjorten dager senere. Det handler om å fullføre skolegangen selv om man sliter med migrene. Det handler om å kunne oppdatere bloggen når man ligger i sykesenga, og å bli møtt av en lege som bryr seg om kjærlighetslivet og skolefrustrasjoner. Det handler rett og slett om å få muligheten til å være ung, også når man er syk.» (...) «På sykehus står valget ofte mellom barneavdeling med Drømmehagen og Barbieslott, eller voksenavdeling med rullatorer og P1 på fullt volum.»

Forskning viser:

1. Økt overlevelse av barn med alvorlige lidelser (80-90% overlever inn i voksenalder = en ny pasientgruppe), men dødeligheten har ikke gått merkbart ned i aldersgruppen 17-22 år.

2. Ny viten om ungdomshjernen

3. Dårlig planlagt transisjon (overganger) er assosiert med

–Ikke følge behandlingsregimer

–Ikke møte til kontroll

–Tidlig utvikling av komplikasjoner

–Økt dødelighet

–Dårligere sosiale og utdanningsmessige utkomme

–Økt risiko for mentale, psykososiale og familiære vansker

“Adolescent transitions affect health status life long” (R. Viner, 2011pediater og professor i ungdomshelse)

Nasjonal satsing på ungdomshelse

- Handlingsplan for habilitering av barn og unge (Helsedirektoratet 2009),
- Helsetilbud til ungdom og unge voksne (Rambøllrapporten, Helsedir.2012)
- Barnelegeforeningens kartlegging 2012
- Ungdom i fokus (NK LMH)
- Visjon ung helse 2020 (unge funksjonshemmede)
- Helse på barns premisser (Barneombudet 2014)
- Nasjonal ungdomshelsestrategi 2016???

Konklusjon:

- Hjelpeapparatets bistand i overgangen mellom barne- og ungdoms- og voksenliv er mangelfull.
- Tjenestene er ofte ukoordinerte, dårlig planlagte, uten helhetsløsninger og lite forutsigbare for målgruppen.
- Det er kunnskapsmangel innen ungdomsmedisin og ungdommers behov innen helse - og omsorgstjenesten.
- Det mangler etterutdanning i ungdomsmedisin og er svikt i standardisering og koordinering av tjenester.

Overganger

Lene Kongsvik Johansen 16 år

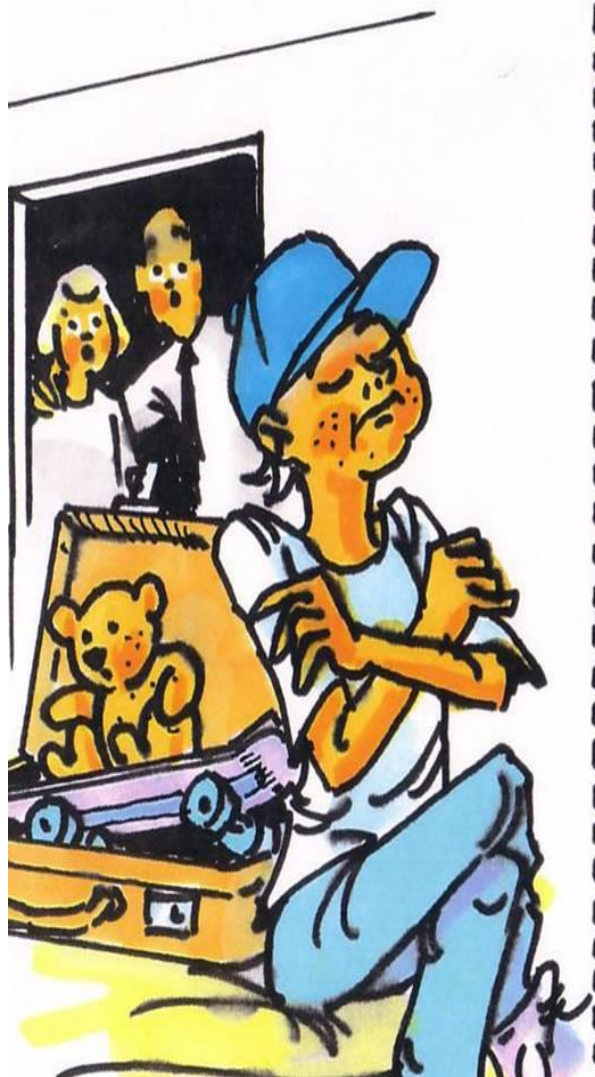
BIOPSYKOSOSIAL UTVIKLING

i ungdomsårene

- **Biologisk**
  - Pubertet, hormonelle forandringer , kjenner ikke seg selv igjen.
- **Psykologisk/kognitivt**
  - Sterke emosjonelle svingninger (sinne, sårbarhet, forelskelse, glede), Her og nå - Tar sjanser uten å se konsekvenser fremover
- **Sosialt**
  - Hvem er jeg? Hva er min rolle? Liker vennene meg? Frigjøring fra foreldrene. Tørre å ta egne valg. Seksualitet.

10-13 år Er jeg normal?

14-17 år Hvem er jeg?

21-26 år Hvor skal jeg videre?
Hvem vil jeg være? Yrkesvalg
m.m.

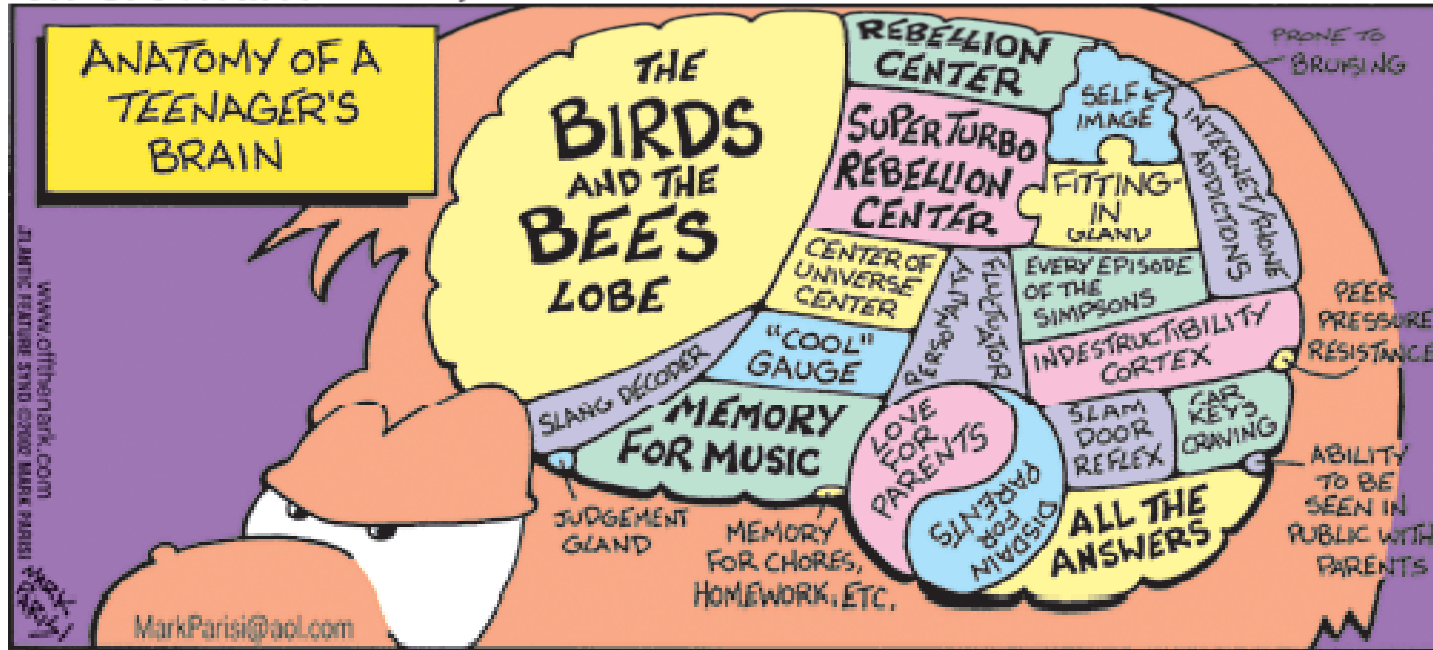

Ungdomshjernen

off the mark

by Mark Parisi

www.offthemark.com

Hvilke utfordringer møter unge mennesker generelt?

Den vellykkede ungdom er

sosial, vennlig, energisk, modig, pen, slank og fin kropp, har kjæreste, har frihet, karriereplaner, sportslig, fester, utdanner seg, andre vil være sammen med deg....

- **Moderne samfunn**
- mange valg muligheter,
- ofte endringer,
- mer selvbestemmelse
- mer konkurranse
- forbrukspress
- nye kommunikasjonsformer

Hva møter ungdom med helseutfordringer?

- Normale bli fortrengt
- Mye blir satt på vent
- Mangler andre ungdommer å prøve seg ut på
- Fravær pga behandling og slitenhet
- Har ikke lært enda hvordan takle problemer
- Gjenkjenner ikke følelser
- Avhengig av foreldre og andre
- Opplive skyldfølelse for belastning
- Opplever å være annerledes enn de som de sammenligner seg med (venner)

Hvordan
kan vi være en ressurs for de
ungdommene vi møter?

Tillit /motivasjon

- "Kjenne seg lik de andre/ normal"
- Positiv innstilling til egen sykdom og behandling
- Erfaring med at "det nytter"
- Støtte fra familien og helsepersonell
- Opplevelse av at sykdommen ikke truer deres sosiale rolle

Pasientrettighetsloven.

12 år

Fra 12 år har pasienten krav på å få samme informasjon som foreldrene om sykdommen, behandling og lignende. De skal få informasjon i et språk de forstår og deres meninger skal bli hørt.

16 år

-helserettlig myndig og har rett til å bestemme selv i saker som angår egen helse. Dette gjelder imidlertid ikke ved legemiddelutprøving eller forskning som innebærer større inngrep enn blodprøve. Der kreves fortsatt samtykke av foreldre til ungdommen er 18 år.

For alle pasienter som er under 18 år gjelder at informasjon som er nødvendig for å oppfylle foreldreansvaret likevel skal gis til foreldrene, unntatt om det er grunner for å unnlate dette som bør respekteres. Dersom informasjon utleveres til foreldre, skal pasienten få beskjed om dette.

18 år

Den unge bestemmer selv i alle saker og helsehjelp kan bare gis hvis han samtykker. (Det kan være uvante og vanskelige valg. Det kan være lurt å be pasienten vurdere å ta med foreldre, venner eller kjæreste i beslutningen.)

Hva ønsker ungdommen selv?

- Trådløst nettverk
- Ungdomsvennlig sykehusmiljø
- Samtale med lege uten foreldre
- Planlegge overgang til voksenavdeling i god tid.
- Mulighet til å bli kjent med andre ungdommer i samme situasjon. Flere gruppebaserte tilbud.
- Kveldspoliklinikk
- Større forståelse hos helsepersonell for ungdommens utfordringer i hverdagen, både generelt og spesielt etter langvarig sykehusbehandling.
- Helsepersonell må få bedre opplæring i hvordan de kommuniserer med unge pasienter.
- Lytte til ungdommenes ønsker og tanker

Referat fra fokusgrupper, ungdomsråd, unge funksjonshemmede m.fl.

10 råd til helsepersonell fra ungdom om kommunikasjon

1. Vær blide, hyggelige og imøtekommende
2. Snakk forståelig, men ikke som vi er barn.
Men husk også at det er forskjell på en 13-åring og en 17åring.
3. Gi informasjon om sykdommen og behandling til oss,
ikke bare til foreldre.
4. Vær forberedt,,og les journalen. Ikke la meg gjenfortelle sykdomshistorien gang på gang.
5. Ikke bare snakk om sykdom, men også om andre ting.
Spør oss om hvordan vi har det.
6. Ikke la oss vente for lenge på timen, vår tid er også viktig.
7. Ved respekt kommer tillit.
8. Ta hensyn til at vi ikke alltid er vant til å være hos legen.
Vær tålmodig og tydelig med informasjon.
9. Fysisk og psykisk tilstedeværelse er to forskjellige ting.
10. Ta oss på alvor og la oss snakke ferdig.
Tro på det vi sier.
Ingen spørsmål er dumme.

Kilde: barneombudets rapport "Helse på barns premisser"

Kompetansehevingsprogrammet «Treff meg!» for fagpersoner

http://test-01.t-l.no/video/ous_kort_20141114.zip

Ungdomsfokus i OUS

- Forum for ungdomshelse
- Tverrfaglig samarbeid om overganger for ungdomspasienter 16-22 år
- Ungdomsråd
- Fagdager med fokus på kommunikasjon med ungdom
- Ungdomskontakter på alle barneavdelingene
- Egne ungdomsrom
- Fritidsaktiviteter tilpasset ungdom
- App for ungdom som pårørende
- Ungdomshelseuke 2016
- Ungdomshelsedag 2017
- Intranett Expertpsykehuset ungdomsfokus januar 2018

Informasjon om helserettigheter for ungdom

I Norge har vi en rekke lovbestemmelser som skal sikre alle lik tilgang til gode helsetjenester. For deg som er under 18 år og derfor regnes som mindreårig, har disse lovene noen spesielle punkter.

Informasjon om overgangen fra barn til voksen på Ahus

På Barne- og ungdomsklinikken er det 18 års grense, og når du blir så gammel, vil du bli overført til avdeling for voksne.

Ungdomsmedisin.no og mestring.no

Min helse
UNGDOMSMEISIN AHUS

Når du er under 18 år, er du fortsatt barn, men du er på vei mot å bli voksen. Dette betyr at du har flere rettigheter og ansvar. Du kan nå selv bestemme om du vil ha hjelp og støtte fra oss. Du kan også selv bestemme om du vil ha hjelp og støtte fra oss.

Kategori og beskrivelse	Dette er viktig	Dette trenger jeg å vite	Dette er viktig å vite
Min medisin og behandling			
Medisin og behandling			
Støtte og hjelp			

Klar for overføring
UNGDOMSMEISIN AHUS

Når du er under 18 år, er du fortsatt barn, men du er på vei mot å bli voksen. Dette betyr at du har flere rettigheter og ansvar. Du kan nå selv bestemme om du vil ha hjelp og støtte fra oss. Du kan også selv bestemme om du vil ha hjelp og støtte fra oss.

Kategori og beskrivelse	Dette er viktig	Dette trenger jeg å vite	Dette er viktig å vite
Min medisin og behandling			
Medisin og behandling			
Støtte og hjelp			

MIN FASTLEGE
UNGDOMSMEISIN AHUS

Informasjon om ungdom og fastlegeordningen

En fastlege er en allmenlege, det vil si en som har generell kunnskap om en rekke forskjellige medisinske temer. Gjennom fastlegeordningen har alle innbyggere i Norge en fastlege.

Kategori og beskrivelse	Dette er viktig	Dette trenger jeg å vite	Dette er viktig å vite
Min medisin og behandling			
Medisin og behandling			
Støtte og hjelp			

Takk for meg og lykke til i møte med de unge!

